Santa Maria del Fiore

Santa Maria del Fiore on Firenzessä sijaitseva katedraali, joka on pääosin rakennettu 1300- ja 1400-luvuilla. Se on viidenneksi suurin kirkkorakennus Euroopassa, sillä sitä suurempia ovat vain Pietarinkirkko Roomassa, St Paulin katedraali Lontoossa, Sevillan katedraali ja Duomo di Milano. Katedraali on erityisen kuuluisa suuresta Filippo Brunelleschin suunnittelemasta kupolista, joka hallitsee koko Firenzen kaupunkimaisemaa.

Firenzen tuomiokirkon siluetti.

Santa Maria del Fiore on omistettu Neitsyt Marialle. Sana "Fiore" tarkoittaa suomeksi kukkaa ja viitannee Firenzen kaupungin vaakunassa olevaan liljankukkaan. Katedraali on mitoitettu 30 000 ihmiselle. Sitä nimitetään usein myös "Firenzen tuomiokirkoksi", sillä se on Firenzen katolisen hiippakunnan keskuskirkko.

Maanjäristykset ovat ravistellet rakennusta useaan otteeseen, merkittävimmin vuosina 1510, 1675 ja 1895.[1]

Kirkon julkisivu.

Sisällysluettelo

Rakennushistoriaa

Ulkoasu ja sisätilat

Kuvia

Lähteet

Aiheesta muualla

Rakennushistoriaa

Nykyisen katedraalin paikalla oli aiemmin Santa Reparatan katedraali, joka oli rakennettu jo 400-luvulla. Tämä vanha katedraali palveli firenzeläisiä noin 900 vuoden ajan.

Kirkon vasenta sivulaivaa.

Firenze kasvoi 1200-luvulla niin suureksi ja vauraaksi kaupungiksi, että vanhan katedraalin katsottiin olevan liian pieni ja vaatimaton kaupunkilaisten tarpeisiin. Sen sijaan että olisi kunnostettu vanhaa katedraalia, päätettiin siis rakentaa uusi katedraali, joka loistollaan jättäisi muiden kaupunkien katedraalit varjoonsa. Varsinkin Pisan ja Sienan asukkaille haluttiin näyttää, että Firenze on maakunnan mahtavin kaupunki.

Uuden katedraalin suunnittelijaksi valittiin kuvanveistäjä ja arkkitehti Arnolfo di Cambio. Hän päätti ottaa suunnittelun lähtökohdaksi latinalaisen ristin muotoisen pohjakaavan. Rakennustyöt alkoivat vuonna 1296. Di Cambio kuoli kuitenkin jo vuonna 1302, ja rakennustyöt keskeytyivät tämän jälkeen noin 30 vuodeksi. 1330-luvulla töitä jatkettiin jälleen, tällä kertaa Giotton suunnitelmien mukaan. Giotto kuoli jo vuonna 1337, mutta ehti kuitenkin suunnittelemaan katedraalille näyttävän 85 metriä korkean kellotornin (italiaksi *Campanile*).

Vastuu katedraalin suunnittelusta siirtyi Giotton jälkeen muun muassa Francesco Talentille. Di Cambion alkuperäistä suunnitelmaa noudatettiin pääpiirteissään, mutta rakennustöiden hitaan edistymisen vuoksi katedraalin lopulliseen ulkonäköön vaikuttivat useat arkkitehdit. Vuonna 1418 oltiin lopulta niin pitkällä, että voitiin alkaa pohtia kupolin rakentamista. Järjestettiin kupolin suunnittelukilpailu, johon osallistuivat muun muassa Lorenzo Ghiberti ja Filippo Brunelleschi.[1] Voittajaksi selviytyi Brunelleschi, jonka kupolisuunnitelma perustui kaksoiskupoliin; kahdeksankulmaiseen pohjaratkaisuun. Tämä suunnitelma oli rakennusteknisesti niin vaikea toteuttaa, että monet uskoivat kupolin jäävän pysyvästi keskeneräiseksi. Brunelleschin suunnitelma sisälsi kuitenkin lukuisia perinteisistä tavoista poikkeavia ratkaisuja. Kupoli muun muassa rakennettiin ilman maasta alkavaa tukea, joka säästi valtavat määrät Toscanan metsiä.[1] Brunelleschin 24 miljoonaa kiloa painava kupoli valmistui vuonna 1436[1] ja se oli valmistuessaan maailman suurin, halkaisijaltaan 42 metriä. Kirkkoa ympäröivältä aukiolta katsottuna kupolin huippu nousee 114,5 metrin korkeuteen.

Paavi Eugenius IV vihki katedraalin käyttöön 25. maaliskuuta 1436[1], eli kaiken kaikkiaan rakennustyöt kestivät 140 vuotta. Tosin kupolin huippu saatiin viimeisteltyä vasta vuonna 1469, ja julkisivu jäi niin pahasti keskeneräiseksi, että se päätettiin purkaa kokonaan 1500-luvulla. Katedraalin julkisivu oli tämän jälkeen aina 1800-luvun lopulle asti varsin rumalla tavalla viimeistelemätön. Nykyinen uusgoottilaisen koristeellinen julkisivu perustuu Emilio De Fabriksen (1808–1883) suunnitelmaan, ja se valmistui vuonna 1887.

Ulkoasu ja sisätilat

Varsinaiseen katedraaliin kuuluu itse päärakennus sekä erillinen kellotorni. Kokonaisuutta täydentää katedraalin edustalla oleva Kastekirkko (Battistero di San Giovanni), joka on rakennettu 1000-luvulla ja on Firenzen vanhin rakennus. Kastekirkon marmorikoristeiset ulkopinnat olivat mallina katedraalin ulkopinnoille. Erilaisia marmorilaatuja hyödyntäen on aikaansaatu rikas koristekuviointi: päävärit ovat valkoinen (Carraran marmori), vihreä (Praton marmori) ja punaruskea (Sienan tai Maremman marmori).

Katedraalin koristeellisen ulkoasun vastapainona ovat melko karut sisätilat.

Sisätilojen freskomaalauksista mainittakoon:

- Paolo Uccello: palkkasoturi John Hawkwoodin ratsastajamuotokuva
- Andrea del Castagno: palkkasoturi Niccolò da Tolentinon ratsastajamuotokuva
- Domenico di Michelino: Dante Alighieri

Katedraalin ikkunoita koristaa 44 lasimaalausta, tekijöinään muun muassa Donatello, Lorenzo Ghiberti, Paolo Uccello ja Andrea del Castagno.

Kupolin sisäpintaa elävöittää 3 600 neliömetriä laaja maalaus, joka esittää viimeistä tuomiota. Sen ovat maalanneet Giorgio Vasari ja hänen oppilaansa Federico Zuccari vuosina 1572–1579.[1]

Katedraalin kryptassa on Brunelleschin hauta.

Kuvia

Lähteet

1. Tieteen kuvalehti Historia 14/2013, s. 22–27

Aiheesta muualla

- Firenzen tuomiokirkon kotisivu (http://www.duomofirenze.it/) (englanniksi) (italiaksi)

Noudettu kohteesta ”https://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Santa_Maria_del_Fiore&oldid=18963467”

Sivua on viimeksi muutettu 2. kesäkuuta 2020 kello 07.30.

Teksti on saatavilla Creative Commons Attribution/Share-Alike -lisenssillä; lisäehtoja voi sisältyä. Katso käyttöehdot.
Wikipedia® on Wikimedia Foundationin rekisteröimä tavaramerkki.
Ongelma artikkelissa?